

ΘΑΝΟΥ ΜΠΟΥΡΛΟΥ, Βαρυτόνου τών
Κριτικῶν Λυρικῶν Θεάτρων τῆς Γερμανίας.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Από ἐτῶν ἡ Γερμανία φιλοξενεῖ πολλοὺς Ἑλληνας καλλιτέχνες, πού ὄχι μόνο μέ αὐστηρή καί συστηματικὴ διδασκαλία ἐτελειοποιήθησαν στὴν τέχνη τοῦ τραγουδιοῦ καί τῶν διαφόρων ἄλλων κλάδων τῆς Μουσικῆς, ἀλλὰ καί κατάρθωσαν, μέσα στό πλήθος τῶν μεγάλων Γερμανῶν καλλιτεχνῶν, ν' ἀναδειχθοῦν καί νά σταδιοδρομήσουν.

Τὴν ἀρχὴν εἶχαν κάνει ἤδη πρὸ τοῦ 1930, δύο μεγάλες Ἑλληνίδες καλλιτέχνιδες, ἡ Μαργαρίτα Πέρρα, πού τ' ὄνομά της στάθηκε σὰ λαμπρὸ ἀστέρι στὸν μελοδραματικὸ ὄριζοντα τῶν μεγαλυτέρων Γερμανικῶν θεάτρων, καί ἡ Ἀλεξάνδρα Τριάντη, ἡ διάσημη ἐρμηνεύτρια τῶν Γερμανικῶν «Λίντερ».

Ἀκολούθησε κατόπιν σειρά πολλῶν ἄλλων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, ὅπως ἡ Νικολαΐδου, ἡ Τασσοπούλου, ἡ Τουρλιτάκη, ἡ Εὐστρατίου, ἡ Ἀϊδαλῆ, ὁ Ἀργύρης, ὁ Μπαξιβάνας, ὁ Δελένδρας, ὁ Ἰωαννίδης, ὁ Σχινῆς, ὁ Βαφειάδης, ὁ Λίβας, ὁ ὑποφαινόμενος κ. ὄ. οἱ ὁποῖοι

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

ἐπὶ σειράν ἐτῶν ἐργάστηκαν ἢ ἐργάζονται ἀκόμα μέ ἀξίσημειωτες ἐπιτυχίες στίς Γερμανικὲς ὄπερες.

Ὁ πόλεμος καί τὰ ἐπακόλουθά του ὅμως, ἀνέγκασαν, ὅπως ἦταν φυσικό, πολλοὺς ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνες αὐτοὺς νά διασκορπισθοῦν ἐδῶ κι' ἐκεῖ καί νά διακόψουν τὴν ἀξιόλογη καριέρα τους στὴ Γερμανία, ἢ νά τὴ συνεχίσουν μέ ἀμείωτη ἐπιτυχία σὲ ἄλλες πολιτισμένες χώρες, ὅπως π. χ. ἡ Νικολαΐδου, πού ἔχει τόσες ἐπιτυχίες σήμερα στὴν Ἀμερικὴ, ὁ Ἀργύρης, ἡ Τουρλιτάκη, ἡ Ἀϊδαλῆ, ὁ Δελένδρας, κι' ὁ Ἰωαννίδης, πού τραγουδοῦν στὴ Λυρικὴ μας σκηνὴ στὴν Ἀθῆνα.

Σκοπὸς ὅμως αὐτοῦ τοῦ σημειώματος εἶναι νά κἀν γνωστὰ, ποιοὶ εἶναι οἱ καλλιτέχνες ἐκεῖνοι πού ἐπίστηκαν, κατὰ τὴ θεατρικὴ ἐκφορσῆ, στὴ μεταπολεμικὴ Γερμανία καί κατάφεραν, ὕστερα ἀπὸ ἐργασία ἐτῶν, νά ἐπιβληθοῦν σ' ἕνα κοινὸ μέ πολλὴ μεγάλες ἀξιώσεις καί μουσικὴ παράδοση ἑκατοντάδων ἐτῶν.

Μεταξὺ τῶν καλλιτεχνῶν αὐτῶν, τὴν πρώτη θέση

κατέχει η ύψιστος "Αννα Τασσοπούλου. Οι πρώτες της εμφανίσεις στην Κρατική όπερα του Βερολίνου στά 1938, πού ήταν μόνιμο μέλος της ως πρώτη λυρική λυρική σοπράνο, όφρασαν τίς καλλίτερες έντυπώσεις και ό τύπος της άφιέρωσε κολλητικώτατες κριτικές, πού σέ βροχό σχετικώς διάστημα τήν άνέδειξαν σά μία από τίς πρώτες τραγουδίστριες του Βερολίνου.

Τό 1944 όταν Έκλεισαν τά Γερμανικά θέατρα, λόγω του πολέμου, σταμάτησε πρós στιγμήν και ή καριέρα της Τασσοπούλου γιά νά συνεχισθί τό 1946 μέ νέα ένταση στην Κρατική όπερα του Μονάχου και σέ πολυάριθμες άλλες Γερμανικές σκηνές, σάν άστέρι πρώτου μεγέθους.

Άπό τόν Σεπτέμβριο του 1950, ή Τασσοπούλου είναι πιά μόνιμο μέλος της όπερας του Ντύσελντορφ πού θεωρείται μετά τόν πόλεμο ή πρώτη όπερα της Δυτικής Γερμανίας.

Στήν όπερα του Ντύσελντορφ συνεχίζει σήμερα τίς εμφανίσεις της ή Τασσοπούλου, ή, κατά τήν Έκφραση τών Γερμανών κριτικών, ή μεγάλη Έλληνική καλλιτέχνης, μέ θριαμβευτική έπιτυχία. Άξιοσημείωτες ήσαν και οι παραστάσεις όπου τραγούδησε ή Τασσοπούλου πρό μηνών στην Κρατική όπερα της Βιέννης.

Μία άλλη Έλληνική καλλιτέχνης, πού δυστυχώς δέν έτυχε νά τή γνωρίσω προσωπικά, μά πού άκούω πολλά καλά, είναι ή Ντιάνα Έδστροντιού μεσόφωνος, μέλος της όπερα κομίκ του Βερολίνου. Η έπιτυχία της στην Κάρμεν ήταν έξαιρετική, και οι κριτικοί της άφιέρωσαν έπαινετικώτατες κριτικές γιά τήν πολιτισμένη της τέχνη και τό παίξιμό της.

Άπ' τούς άνδρες καλλιτέχνες θά πρέπει στην άρχή ν' άναφέρω τόν σκηνογράφο μας Γιάννη Λόγη. Ό Λόγης κατά τή διάρκεια του πολέμου ήταν μαθητής του μεγάλου Emile Preloius, κατέλαβε μετά τόν πόλεμο τήν επίζηλο θέση πού μόνιμο σκηνογράφου τή Κρατικής όπερας του Μονάχου, όπου άνεδείχθη και δημιουργήσε θαυμάσιο όνομα μεταξύ τών σκηνογράφων της Γερμανίας.

Ένας άλλος Έλληνας καλλιτέχνης ήθοποιός της πρώτας, ένα πραγματικό φαινόμενο, είναι ό Πάνος Παπαδόπουλος. Φαινόμενο, γιατί γιά έναν ζένο καλ-

λιτέχνη είναι, άν όχι άδόνατο, τουλάχιστο δυσκολώτατο νά προληφθί σέ μεγάλα κρατικά θέατρα και γιά πρωτεύοντες ρόλους. Ό Παπαδόπουλος ήρθε στή Γερμανία χωρίς σχεδόν νά ξέρη λέξη Γερμανική! Κι έν τούτοις κατώρθωσε σέ μερικά χρόνια, ύστερα από υπεράνθρωπη μελέτη, νά τελειοποιηθί τόσο στά Γερμανικά ώστε ή έμφάνισή του στούς «Ληστές» του Σίλλερ, ως Φρόνιτς Μόρ, σ' ένα δηλ. από τούς δυσκολώτερους ρόλους του δραματικού ρεπερτορίου, ν' άποτελέση γιγαντός και νά γράψουν οι κριτικές πώς πρόκειται γιά πραγματική (ιδιοφυα!) Κι' αυτό στό περίφημο Κρατικό Θέατρο του Μονάχου στό «Καμερσπλις», ένα από τά πρώτα της Εύρώπης.

Ό ύποφαινόμενος τραγουδιστή Γερμανία από τό 1940, δηλ. 11 χρόνια, σέ διάφορες μελοδραματικές σκηνές. Έχει τραγουδήσει ως σήμερα 44 πρωτεύοντες ρόλους βαρυτόνου και πέρουσι συμπλήρωσε δεκαετία στό Γερμανικό θέατρο και δικαιοτατά σύμφωνα μέ τούς έδώ θεατρικούς κανονισμούς... σύνταξη, πράγμα πού δέν είναι και τόσο εύκολο νά πετύχη ζένος καλλιτέχνης.

Άκολουθούν και άλλοι Έλληνες, όπως ό ήθοποιός Σαίθης στό θέατρο πού Σααρμπρένκεν, ό Μπαξέβανος στην όπερα της Βιέννης, ό Σχινάς, γιά τούς όποιους όμως δέν έχω πρόσφατες πληροφορίες, ξέρω όμως πώς εργάζονται μέ πολλή έπιτυχία.

Δέν πρέπει νά παραλείψω στόν κλάδο της έλαφράς μουσικής, τήν έκλεκτή Έλληνίδα σαντισονετίστα, τύπου Ροζίτας Σεράνο, Νίνα Κώνστα, πού έχει κατοκτήσει μέ τήν άφραία της έμφάνισή και τήν ευχάριστη φωνή της, τό Γερμανικό ραδιόφωνο και τελευταία και τό φίλμ. Πολλοί δίσκοι της κυκλοφορούν στη Γερμανία.

Αυτοί είναι σέ λίγες γραμμές, οι Έλληνες πού διατρέπουν στό Γερμανικό καλλιτεχνικό στερέωμα, σέ μία μεγάλη από μουσικής και θεατρικής άπόψεως χώρα.

Και οι Έλληνες αυτοί δέν είναι μόνον καλλιτέχνες αλλά κι ένθουσιώδεις πατριώτες, πού σέ κάθε εύκαιρία βροντοφωνούν τήν καταγωγή τους και προσπαθούν νά κρατήν τ' όνομα της Πατρίδας των όσο μπορούν ψηλότερα.